

נא לא להוציא מביהכ"נ עד יום ב'
ואם בדעת הגבאים לגונוזו במוצ"ש,
ניתן לקחת במוצ"ש.

דבררי היהימם

דרשות ומאמרים
מלאים וגדושים בדבקות ואהבת ה'
מלווים בסיפורים מלהיבי הנפש
על סדר

כי תצא

◆ קירוב רחוקים ◆

נכתב בעזרת החונן לאדם דעת
על ידי
יוסף חיים ב"ר דניאל זצ"ל אליהו

לתרומות והנצחות
054.8428679

כל הזכויות שמורות

למחבר

לפרטים

054-8428679

לקבלת החוברת ניתן לשלוח
בקשה לכתובת המייל:

D0548428679@gmail.com

וכן ניתן להוריד דרך אתר דרשו

כי תצא

קירוב רחוקים

לא תראה את שור אחיך או את שני נדחים והתעלמת מהם השב תשיבם לאחיך: ואם לא קרוב אחיך אליך ולא ידעתו ואספתו אל תוך ביתך והיה עמך עד דרש אחיך אתו והשבתו לו: וכן תעשה לחמרו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבדת אחיך אשר תאבד ממנו ומצאתה לא תוכל להתעלם: לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו: (דברים כב א-ד)

מצות קירוב רחוקים

כתב האור החיים הק' "לא תראה את שור אחיך" וגו'. פרשת זו באה לרמוז בפרטות חיוב התוכחות, שצריכין בני אל חי, צדיקי עולם לעשות לעם ה', והן אלה צדיקים יקראו לצד מעלתם "אחים", כמו שהעירותיך (ויקרא יט יז), שכינוי זה הוא מדריגה היותר מעולה שבכל כינויים אשר יתכנו בהם יחידי עם.

ואותם צוה ה' כי "תראה את שור אחיך" – אלה הם בני אדם שנמשלו כבהמות, והם צאן קדשים, ולזה קראם שור ושה, "אחיך" – שהוא הקדוש ברוך הוא, ויחס לו שם זה, להעיר אל מי מקדושו הוא מצוה, שהם הצדיקים, כמו שכתבנו:

ואמרו "גִּדְחִים" על דרך אומרו (לעיל ד' יט') וּפֶן תִּשָּׂא עֵינֶיךָ הַשְּׁמַיְמָה וְרֵאִיתָ אֶת הַשָּׁמַשׁ וְאֶת הַיָּרֵחַ וְאֶת הַכּוֹכָבִים כֹּל צָבָא הַשְּׁמַיִם "וְגִדְחֶת" וְהִשְׁתַּחֲוִיתָ לָהֶם וְעִבַדְתָּם וְגו' שהעובר פי ה' יקרא נדח.

"וְהִתְעַלְמַתְּ מֵהֶם הַשֵּׁב תְּשִׁיבֵם לְאַחֶיךָ" ויצו ה' לבל יתעלם, אלא ישיבם לאחיו, הוא אלהי עולם, וכפל לומר "הַשֵּׁב תְּשִׁיבֵם", נתכוון כי מתחילה ישיבם לדרך הטוב, ובזה יתקרבו אל אביהם שבשמים, והוא אומרו "תְּשִׁיבֵם לְאַחֶיךָ".

ואמרו "וְאִם לֹא קָרֹב אָחֶיךָ" וגו'. בזה העיר, כי הוא מדבר על זמן גלות האחרון, כי לא קרוב, כדרך אומרו (במדבר כד יז) "אֲשׁוּרְנֹו וְלֹא קָרֹב", עוד לו "וְלֹא יִדְעֶתוּ", שנסתם הקץ ואין יודע מתי קץ הפלאות, וזה יסובב הרחקת הלבבות מהאמונה ונטווי רגל, כאשר עינינו רואות בדורות הללו, עם כל זה יצו ה' "וְאִסְפְּתוּ אֶל תּוֹךְ בֵּיתְךָ" זה בית המדרש, וילמדהו אורחות חיים ודרך ישכון אור לבל יטה מני אורח, ולא ימצאהו אויבו במחשבות וטענות כוזבות, כי אור תורה תצילהו, וזה יהיה עד שיתרצה ה' וידרשהו, והוא אומרו וְהָיָה עִמָּךְ עַד דָּרַשׁ אָחֶיךָ אֹתוֹ וְהִשְׁבַּתוּ לוֹ, פירוש: מעלה עליו הכתוב, כאילו הוא משיבו מני אובד:

או ירצה, שצריך החכם להשתדל עם בני ישראל בכח התורה והמוסר עד יום פקודה, שידרוש ה' נשמתו, ואז הרוח תשוב אל האלהים, ודקדק לומר "וְהִשְׁבַּתוּ לוֹ", שאם ימעדו קרסוליו, לא תשוב הנפש אל האלהים ותלך לחרפות:

וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחֻמְרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֹדֹת אָחֶיךָ אֲשֶׁר תֵּאבֵד מִמֶּנּוּ וּמִצְאָתָהּ לֹא תֻכַּל לְהִתְעַלֵּם:

ואמרו וכן תעשה. לפי שיש באמצעות האדם ג' דברים, הא' הרכבת הגוף, ב' חלק הרוחני שבאדם, ג' חלק התורה המאורסת לכל אחד מישראל.

כנגד הרכבת הגוף אמר "וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְחֻמְרוֹ", וכנגד החלק הרוחני אמר "וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְלָתוֹ" כי בחינה זו תקרא שמלה, כאומרם במס' שבת (קנב:) משל למלך בשר ודם שחלק בגדי מלכות לעבדיו. פקחין שבהן קיפלום והניחום בקופסא, טפשים שבהן הלכו ועשו בהן מלאכה.

לימים ביקש המלך את כליו, פקחין שבהן החזירום לו כשהן מגוהצין, טפשיין שבהן החזירום לו כשהן מלוכלכין. שמח המלך לקראת פקחין, וכעס לקראת טפשיין.

וכנגד חלק התורה אמר, "וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אַבְדַּת אַחִיד", וקראה הכתוב אבדה, כמו שרמו רשב"י (קידושין ב:) משל למי שנאבדה לו אבדה מי מחזר על מי וכו', כי חלק העולה לאיש זה, הנה הוא אבוד מהעולם, כיון שאין זולתו יכול להשיגו כאמור בדברי המקובלים, ובאמצעות השבתו בתשובה הנה הוא מוצא אותה: (דהיינו לכל יהודי ויהודי יש חלק בתורה שקיבלה נשמתו בהר סיני, ורק הוא יכול לגלות את זה, וכשהוא לא חוזר בתשובה החלק הזה אבוד מבני אדם)

ואמר עוד "לא תִּרְאֶה אֶת תְּמוֹר אַחִיד או שֹׁרוֹ נְפִלִים בְּדַרְךְ וְהִתְעַלְמַתְּ מֵהֶם הֵקֵם תְּקִים עִמוֹ" נתכוין בזה, שלא יאמר הצדיק שלא נצטוה אלא על איש שנידח בעבירות אבל ישנו בהשב, אבל אם נפל והרבה להרשיע, הלנופלים תקומה? ואבדה תקוה ממנו. לא כן הוא, אלא לא תראהו ותתעלם, וצריך להקים עמו. דקדק לומר "הֵקֵם תְּקִים עִמוֹ" דוקא אם הוא מסייע בדבר, שרוצה לשוב, אבל אם הוא נופל ואינו חפץ בהקמתך, פטור אתה שזה נכנס בגדר לץ, וכתוב (משלי ט' ח) אֵל תֹּכַח לֵץ פֶּן יִשְׁנֹאֲךָ:

*

החפץ חיים (חפץ חיים על התורה שמות כג ד ובחומת הדת במאמר חיזוק הדת מאמר שלישי) הביא את דברי הרמב"ן בפרשתינו שכתב שהנה בפרשת משפטים התורה כתבה "כִּי תִפְגַּע שׁוֹר אִיִּבָּךְ או תִּמְרוֹ "תַּעֲה" הָשֵׁב תְּשִׁיבֵנוּ לוֹ". (שמות כג ד)

שם כתבה התורה לשון 'תועה' וכאן בפרשתינו כתבה נדחים. כמ"ש לא תִּרְאֶה אֶת שׁוֹר אַחִיד או אֶת שִׁי "נְדָחִים" וְהִתְעַלְמַתְּ מֵהֶם הָשֵׁב תְּשִׁיבֵם לְאַחִיד:

וז"ל: והוסיף בכאן לאמר "נדחים", כי "תועה" שתעה מדרכו ויכול להטותו הדרך בלא עמל גדול, ועתה הזכיר "נדחים" שברחו ממנו והרחיקו. והזכיר "שה" שהוא כאבוד, ולכך ביאר בכאן: וְאִם לֹא קָרוֹב אַחִיד אֶלֶיךָ וְלֹא יִדְעָתוּ וְאִסְפְּתוּ אֶל תוֹךְ בֵּיתְךָ. ואמר וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְתִמְרוֹ

– שהוא בהמה טמאה, וכן תעשה לשמלתו – אף על פי שאין השמלה חביבה על בעליה כבעלי החיים, ואין ההפסד בה מצוי בהם, שאפשר שימותו, וכן תעשה לכל אבדת אחיך – מכל כלי ביתו, אף על פי שאינן חביבין כשמלתו אשר יכסה בה:

כתב החפץ חיים, ומזה נוכל להתבונן, אם חסה התורה כל כך על ממונו של ישראל, אפילו על חמורו, או שיו שתעה והרחיק מן הדרך, והחובה על כל אחד להטותו הדרך, כל שכן שצריך לרחם על הנפש הישראלית שתועה מן הדרך, אפילו אם יצטרך עמל רב להשיבה.

והנה ידוע דרשת חז"ל (בבא מציעא לא.) על הכתוב "השב תשיבם לאחיך" אפילו מאה פעמים, ומזה נלמוד אף בעניננו, שצריך לעמול אפילו מאה פעמים להטות את התועים אל הדרך הישרה דרך ה'.

ובאמת בזמנינו, אפילו חוטאים גמורים מצוי ברובם שאינם להכעיס ח"ו, רק תועים בדרך, ע"י איזה פושעים שמתעים אותם מן הדרך, והרי הם ממש כשה אובד, שאינו יודע איך לשוב אל בית בעליו, ומצוה רבה לרחם עליהם, ולהורותם הדרך הנכונה, וכמו שכתוב והודעת להם את הדרך ילכו בה: (שמות יט כ)

והנה ישנם אנשים מבעלי תורה, אשר נתן ה' בהם חכמה ותבונה וראויים להקרא בשם רועי ישראל, ויש בכחם לרפאות שבר עמנו להורותם הדרך הסלולה לה', אין להם לחשות בעת הזאת, שע"י השיים התועים בדרך, נעשים אבודים לגמרי בהמשך הזמן, ודמם ידרש מהם, ועל זה רמז הנביא (יחזקאל ל"ד ב–י) בן אדם הנבא על רועי ישראל הנבא ואמרת אליהם לרעים כה אמר אדני אלהים הוי רעי ישראל אשר היו רעים אותם הלא הצאן ירעו הרעים: את החלב תאכלו ואת הצמר תלבשו הבריאה תזבחו הצאן לא תרעו:

את הנחלות לא חזקתם ואת החולה לא רפאתם ולנשברת לא חבשתם ואת הנדחת לא השבתם ואת האבדת לא בקשתם ובחזקה רדייתם אתם ובפרך: ותפוצינה מבלי רעה ותהיינה לאכלה לכל חית השדה ותפוצינה: ישגו צאני בכל ההרים ועל כל גבעה רמה ועל כל פני הארץ נפצו צאני ואין דורש ואין מבקש:

לְכֵן רָעִים שָׁמְעוּ אֶת דְּבַר יי': חֵי אֲנִי נְאֻם אֲדֹנָי אֱלֹהִים אִם לֹא יַעַן הָיוּת צֹאנִי לְבֹו וְתִהְיֶינָה צֹאנִי לְאֹכְלָה לְכֹל חַיִּת הַשָּׂדֶה מֵאִין רָעָה וְלֹא דָרְשׁוּ רָעִי אֶת צֹאנִי וַיִּרְעוּ הָרָעִים אוֹתָם וְאֶת צֹאנִי לֹא רָעוּ: לְכֵן הָרָעִים שָׁמְעוּ דְבַר יי': כֹּה אָמַר אֲדֹנָי אֱלֹהִים הַגָּנִי אֶל הָרָעִים "וְדַרְשֵׁתִי אֶת צֹאנִי מִיָּדָם" וּגו':

ואם הוא צופה ומביט על עניניהם ושומרם מלהלכד ברשת היצר הרע שכרו גדול מאד, ויש שכר מיוחד לפרנסי ישראל לעולם הבא כדאיתא בספרי (פ' פנחס) והובא ברש"י על הפסוק (במדבר כז כב) וַיַּעַשׂ מִשָּׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יי' אֹתוֹ וַיִּקַּח אֶת יְהוֹשֻׁעַ וַיַּעֲמֵדְהוּ לְפָנָי אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן וּלְפָנָי כָּל הָעֵדָה:

כתב רש"י וַיִּקַּח אֶת יְהוֹשֻׁעַ - לקחו בדברים והודיעו מתן שכר פרנסי ישראל לעולם הבא:

*

רבי יצחק קארו (דודו של מרן הבית יוסף) בספרו תולדות יצחק על התורה בפרשתינו, מצינו עוד דברים נפלאים מעניין השבת נפש האובדת למוטב מדין השבת אבידה.

וז"ל: בביאור סמיכות הכתובים השב תשיבם הנ"ל וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מְשַׁפֵּט מָוֶת וְהוּמָת וְתָלִיתָ אֹתוֹ עַל עֵץ: (דברים כא כב) ולפי שאמר "וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חֲטָא מְשַׁפֵּט מָוֶת" סמך לו השבת אבדה לבעליו, ואם שורו וחמורו ישיבנו לו, קל וחומר שאין להתעלם מעוברי עבירה, ולהוכיחם וליסרם ולהשיבם בתשובה שלימה.

ויש לי סמך מרבתינו ז"ל שאמרו "והשבות לו" לרבות אבידת

עצמו (ראה מסכת סנהדרין (עג.) אבידת גופו מניין? מניין שאתה מצווה על השבת? (רש"י) תלמוד לומר והשבותו לו. ועיין פירוש המשניות לרמב"ם (נדרים פרק ד משנה ד) חיוב הרופא מן התורה לרפאות חולי ישראל, וזה נכלל בפירוש מ"ש הפסוק "והשבתו לו" לרבות את גופו, שהוא כשוראה אותו מסוכן ויכול להצילו)

שאם בן ישראל הולך לאיבוד במעשיו הרעים, והלך לו להתעולל עלילות ברשע, ישיבנו לו ויחזירנו למוטב, ותהיה סיבה שלא יתלוהו על העץ. עכת"ד.

בספר שיחת יצחק (שיחות מוסר מהרב יצחק בצרי שליט"א בנו של המקובל הרב דוד בצרי שליט"א) מספר סיפור אישי.

לפני כמה עשרות שנים (תחילת שנות ה-90) מיד אחר נישואי, עברתי להתגורר בשכונת עיר גנים בירושלים, שהיתה אז שכונה חילונית כמעט לחלוטין.

לא על דעתי עשיתי זאת, באותה תקופה הרב שך והרב בן ציון אבא שאול זצ"ל דירבנו עשרות אברכים בני עלייה, שיעזבו את הערים החרדיות, ויעברו להתגורר בשכונת פרדס כץ בבני ברק שהיתה אז שכונה חילונית, ובעיר גנים בירושלים, וזאת על מנת להפיץ שם את אור התורה והיהדות בקרב המון העם.

הרב שך לא הסתפק בהכוונה בלבד, הוא דאג גם להלוואה ללא ריבית, עבור האברכים שהסכימו לעזוב את ערי ילדותם ולעבור להתגורר בשכונות האמורות, כל אברך זכה להלוואה ללא ריבית מאת הנגיד ר' משה רייכמן, בסך שנים עשר אלף דולר, כעשרים אחוז משווייה של דירה באותם ימים, על מנת לרכוש דירה בשכונות הללו. (ניתן היה אז לקנות באיזורים הללו דירת 2 חדרים ב-60 אלף דולר)

מספר הרב יצחק בצרי, זכיתי והייתי בין אותם עשרות אברכים שהודרכו בידי הרב שך והרב בן ציון אבא שאול היכן להתגורר וכיצד לפעול.

רכשתי דירה ברחוב קוסטה-ריקה בשכונת עיר גנים, וביום המיועד הגענו אל הדירה, יחד עם כמה סבלים שהביאו עמם את חפצינו המועטים.

אחר הצהריים הסתיימה מלאכת פריקת הרהיטים בדירה, ואני ירדתי למטה אל בית הכנסת השכונתי ששכן בסמוך לביתי, אולם אז ציפתה לי הפתעה בלתי נעימה בעליל.

בעודי צועד בשביל המוביל לכיוון בית הכנסת, ניגש אלי אחד מתושבי השכונה, שלאחר מכן הבנתי שהוא צבעי במקצועו, ופלט לעברי בגסות רוח, מה זה? גם לכאן הגיעו השחורים?

ובעודי תוהה כיצד להגיב, פתח אותו פרחח את מכסה פחית הצבע הלבן שבידו, והתיז את הצבע על בגדי, מכף רגל ועד ראש.

הצבעי הפוחח הסתלק מן המקום בשאגות צחוק פרועות, ואני נותרתי המום ומבולבל, לקבלת פנים נוראה שכזו לא ציפיתי, גם לא בחלומותי הגרועים ביותר.

עד מהרה התעשתתי, עליתי הביתה בזריזות, החלפתי את בגדי וניקיתי את פני וזקני משאריות הצבע, ואחר מיהרתי בחזרה אל בית הכנסת לתפילת מנחה.

העזובה הרוחנית שבשכונה ניכרה גם בתוככי בית הכנסת, בבית הכנסת האפלולי עמדו בקושי מנין מתפללים לתפילה שנאמרה במהירות ובלא כוונה יתירה, מצאתי עצמי עומד ומתפלל בפזזור הנפש, תוהה ביני לבין עצמי האם אכן פעלתי כהוגן כאשר עברתי לשכונה העויינת?

לאחר תפילת ערבית כבר היתה ההחלטה מגובשת במוחי, עליתי הביתה והתקשרתי לאאמו"ר שכבר אז נודע כאחד מגדולי המקובלים בירושלים, סיפרתי לו על שהתרחש עמי לפני התפילה, והוספתי בסערת רוח, אבא אינני מוכן להתגורר כאן, אני שגדלתי בשכונות מבורכות בגידולי תורה, כ-'רוממה וקרית צאנז' אינני יכול לסבול את עוצמת השנאה והניכור שבשכונה, באתי במטרה לקרב רחוקים ואני מוכן לעבוד קשה עבור כך הוספתי, אבל לשמש כמושא ללעג וקלס? זהו למעלה מכוחותי.

מעבר לקו השתררה שתיקה קצרה, לאחריה שמעתי את קולו של אאמו"ר, תתכונן, אני ואמא נגיע אליך לשבת הקרובה.

ההודעה של אאמו"ר ציננה במעט את סערת רוחי, השתדלתי להסיח דעתי ממה שארע עמי שעה קלה קודם לכן, והתחלתי בהכנות לקראת השבת.

ימי השבוע חלפו חיש מהרה, וביום שישי אחר הצהריים הגיעו הורי לשבות בביתנו, עוד קודם כניסת השבת היתה האוירה בבית מרוממת, אולם לא ידעתי מה צופן לי אאמו"ר.

כאשר הגענו לבית הכנסת לתפילת ערבית של שבת, הבחנתי כיצד אאמו"ר בא בדברים עם כמה מהמתפללים, הבנתי שהוא מחפש אחר הגבאי, ושמתי לב שהוא מברר עוד כמה פרטים נוספים בנוגע למספר בתי הכנסת שבשכונה.

אחרי התפילה נטלני אאמו"ר בזרועי, וניגש עמי אל הגבאי, זכיתם והגיע לשכונה כאן תלמיד חכם חשוב אמר, ואני מבקש שהוא ימסור כאן שיעור, כבודו משמש כגבאי בית הכנסת, ובסמכותו לקבוע שיעור שבועי, אני מבקש שבני ימסור כאן שיעור בכל שבת, הגבאי הנהן בהסכמה, ואני נותרתי המום, לא ציפיתי שאאמו"ר יקבע עובדות בשטח מהר כל כך.

אבל בכך לא היה די, מבית הכנסת בו התפללנו, מיהר אאמו"ר לבית כנסת נוסף ששכן ברחוב הסמוך, גם שם ניגש אל הגבאי הציג אותי כתלמיד חכם שהגיע לשכונה, וביקש לקבוע עבורי שיעור תורה, אותו אמסור בכל שבת.

ניסיתי למחות קלושות, להסביר שהשבת מוקדשת בדרך כלל לשהות עם רעייתי וילדי, וללימוד בבית לאחר שבמשך כל השבוע אני לומד מבוקר עד ליל בין כותלי הכולל, אלא שאאמו"ר אטם אוזניו משמוע.

במהלך ליל שבת הסתובב עמי בחמשת בתי הכנסת שבשכונה, כשבכל בית כנסת הוא קובע עבורי שיעור בשעה אחרת, בהלכה ובאגדה, בגמרא, במדרש ובמוסר.

רק כאשר שבנו הביתה, התפנה אאמו"ר להסביר לי בפנים קורנות מאושר, כלל ידוע הוא מרבתינו ז"ל כי "אידי דטריד למפלט לא בלע", כלומר: כאשר כלי שבלע טעמו של מאכל טרוד בפליטתו, טרדה זו מונעת ממנו מלבלוע. אמר, אתה חושש שמא ואולי תושפע לרעה מתושבי השכונה, והתשובה לכך ברורה ובהירה, ככל שתהיה עסוק וטרוד לפלוט ולהאיר

על כל סביבותיך, כך לא תושפע מהם, ולא תינזק מאורחותיהם. קבע.

באמת יש לך כמה לחשוש אמר, שהרי התורה (דברים כט טז) מזהירה: "וּתְרָאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם וְאֶת גְּלִילֵיהֶם עַץ וְאֶבֶן כֶּסֶף וְזָהָב אֲשֶׁר עִמָּהֶם" בתחילה האדם מתבונן על העבודה זרה במיאוס, הוא רואה בה שיקוץ וגילול, "וּתְרָאוּ אֶת שְׁקוּצֵיהֶם וְאֶת גְּלִילֵיהֶם"

אולם לאחר מכן הוא מתקרר ביחסו אליה ורואה בה "עץ וְאֶבֶן" לא מועיל ולא מזיק, ולבסוף מרוב שחושיו קהים, הוא מתחיל לנהות אחריה מתוך תחושה שהיא כֶּסֶף וְזָהָב. כך אומר גם הרמב"ם כי טבע האדם להימשך אחר אנשי מדינתו, ולכן חששך מובן, אתה מפחד לחיות בסביבה עויינת דת כל כך, אבל כאמור אם תהיה עסוק בלהשפיע לא תושפע.

דע לך הוסיף, כי מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך, ואני מבטיחך כי אותו קל דעת ששפך עליך פח של צבע, יהיה מהראשונים שיחזרו בתשובה בעקבות דרשותיך ושיעורייך.

אבל אבא ניסיתי למחות בכל זאת, והלא מעולם לא למדתי את תורת הרטוריקה והדיבור כדבעי, לא ידעתי דבר כי נער אנכי?!!!

אאמו"ר יצר קשר עם המקובל רבי יוסף לוגאסי מתושבי השכונה, וביקש ממנו שיסייע לי במלאכת הקודש, ומני אז נאמן להוראתו של אאמו"ר התחלתי למסור שיעורים בבתי הכנסת שבשכונה, חמישה במספר.

בכל יום שבת הייתי מכתת רגלי מבית כנסת לבית כנסת, ומוסר חמישה שיעורים ארוכים, בפני תושבי השכונה, בתחילה היו השומעים מועטים, אולם אט אט נתרבו ספסלי בית המדרש וציבור השומעים הלך וגדל.

שנתיים עברו, רוב האברכים שהגיעו פחות או יותר בתקופה בה הגעתי אני לשכונה, נואשו מלהחזיק מעמד, הם עזבו את המקום ועברו להתגורר בחזרה בשכונות החרדיות.

רק אני נשארתי להתגורר בשכונה, ואיני זוקף זאת לזכותי, אלא למאות השיעורים שמסרתי במהלך אותה תקופה, השיעורים הללו העצימו את נפשי ונשמתי, והפיצו בשכונה אור של תורה וניחוח של רוחניות ושמירת מצוות, במידה שהעניקה לי סיפוק עצום, והפיחה בי כוחות אדירים להתמודד עם כל הקשיים והמשברים.

עשר שנים תמימות עשיתי בשכונת עיר גנים, עשר שנים בהן זכיתי וקירבתי בנים לאביהם שבשמים.

די אם אומר רק, שכאשר הגעתי לשכונה הייתי שומר המצוות כמעט היחיד בכל הבנין בו התגוררתי, ועשר שנים לאחר מכן, לא נמצא מחלל שבת אחד בכל הבניינים הסמוכים לבנין בו התגוררתי, שלושה בניינים מכל צד.

וכאן המקום לציין, כי גם אותו אדם ששפך עלי פח של צבע ביום הראשון לבואי לשכונה, שב בתשובה שלימה כנבואתו של אמו"ר.

מצד עצמי הייתי מוכן להמשיך ולעמוד על משמרתי משמרת הקודש בשכונה המתחזקת, ברם, מכיון שבני בגרו חששתי לחינוכם, וכאשר נועצתי עם רבותי הורו לי הללו, כי אני את שלי עשיתי וכי לעת אשר כזאת, עלי לעבור לשכונה חרדית למען חינוך ילדי על אדני התורה והיראה.

ואכן למפרע התברר כי עזיבתי את השכונה היתה לתועלת מרובה בבחינת ירידה לצורך עלייה, שכן עם עזיבתי את השכונה, התפנית להקים את ישיבת המקובלים 'ישיבת השלום' יחד עם אמו"ר שליט"א ישיבה שהפכה בתוך שנים ספורות למגדלור של קדושה וטהרה קירוב רחוקים והרבצת תורה ברבים, בארץ ובכל העולם כולו.

ישיבת השלום היתה נדבך חשוב ומשמעותי בסייעתא דשמיא שהושפעה עלי מן השמים לייסד מקום של תורה, אולם במקביל להקמת הישיבה, ראיתי כיצד הקדוש ברוך הוא מלווה אותי בכל דרכי, ופותח בפני שערים להשפיע אור תורה

על בניו אהוביו, הרבה יותר ממה שחשבתי שאני מסוגל להשפיע.

באותן שנים התחלתי למסור שיעורים ששודרו בערוצי הקודש (באותם ימים צצו להם עשרות תחנות רדיו פירטיים, ששידרו דברי תורה בכל שעות היממה. ונקראו בפי כל ערוצי הקודש) בקול האמת בערוץ אלפיים בקול הלב וברשת מורשת, לאוזני רבבות, ובנוסף נרתמתי לסייע לארגונים שעסקו בקירוב רחוקים, ככלב לאחים תפארת טבריה, ועד מהרה מצאתי עצמי מתרוצץ בכל רחבי תבל, להביא דבר ה' אל העם ולעורר ליבות רחוקים לאביהם שבשמים.

ועוד שנים קודם לכן, בתקופה בה הסתערו פעילי הקירוב על ערי ישראל, ופתחו במסע רישום ילדים למוסדות תורניים, זכיתי אני הקטן להיות זנב לאריות, ולהתלוות לגדולי ישראל בציוני דרך משמעותיים באותה תקופה.

כך התלוויתי בזמנו לאמו"ר בהעלותו למעונו של הרב שך יחד עם הרב אורי זוהר לבקש שראש הישיבה יורה על הקצאת תקציב מטעם החינוך העצמאי, להקמת מוסדות עבור המתקרבים. ואכן ראש הישיבה נעתר לבקשתנו, והורה לרב גרוסברד להקים לאלתר מוסדות בערי השדה, עבור התלמידים המתקרבים לחיי תורה ומצוות.

תאמרו מדוע הנך פורש יריעה זו לפני הקורא? וכי חפץ הנך למנות מעשיך ומעלותיך?

ובכן ההיפך הוא הנכון, הסיבה לכך שאני מפרט את כל זאת, אינה כדי למנות את פעולותי בהן זכיתי רק בסייעתא דשמיא ובזכות אבותי הקדושים, אלא כדי להעמיד אתכם קוראים יקרים על סוד עצום, סוד מעלת קירוב הרחוקים...

ממרחק של עשרות שנים, ברי לי ואני אומר זאת בלא שמץ של ספק, כי מסירות הנפש לקירוב רחוקים באותן עשר שנים, היא שעמדה לי ועומדת לי מאז ועד עתה בכל פעולותי ומעשי...

כל מה שזכיתי בהקמת ישיבת המקובלים, ובהרבצת תורה ברבים לאלפים ולרבבות בארץ ובעולם, אין זה מכוחי כי אם מכוחה של מסירות הנפש לקירוב רחוקים, אותן שבתות בהן הייתי מכתת את רגלי בקור ובחום, ברחובות שכונת עיר גנים, מבית כנסת לבית כנסת, כאברך צעיר וחסר נסיון, כשאני חדור מטרה נעלה לקרב עוד יהודי לאביו שבשמים, להשפיע על עוד יהודי לרשום את בנו למוסד תורני, או להתחיל לנסות לשמור שבת, הן שעמדו לי.

כי רב ועצום הוא כוחה של מסירות נפש לקרב בניו אהוביו של מקום לאביהם שבשמים, והטורח עבור קירוב רחוקים זוכה ורואה ברכה בעמלו.

המעלה הגדולה לקרב רחוקים

איתא בזוהר הק' (חלק ב קכח: תרומה) בוא וראה, כל מי שאוחז בידי הרשע ומשתדל בו להעזיבו מדרכו הרעה, הרי הוא עולה בשלוש עליות, מה שלא עולה כך אדם אחר, הרי הוא גורם להשפלת הסטרא אחרא, והוא גורם לרוממות הקדוש ברוך הוא בכבודו, והרי הוא גורם לקיים את כל העולם בקיומו למעלה ולמטה.

ועל אדם זה כתוב, "בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם" (מלאכי ב ה) והוא זוכה לראות בנים לבניו, וזוכה בעולם הזה וזוכה בעולם הבא, וכל בעלי דינים לא יכולים לדון אותו בעולם הזה ובעולם הבא.

והרי הוא נכנס בשנים עשר שערים, ואין מי שימחה בידו, ועל זה נאמר: (תהלים קיב ב-ד) גִּבּוֹר בְּאֶרֶץ יְהוָה זָרְעוּ דוֹר יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ: הוֹן וְעֵשֶׂר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֲמֶדֶת לְעַד: זָרַח בַּחֲשֶׁךְ אֹר לְיִשְׂרָאֵל.

והכרוז יוצא וקורא ואומר: עליונים ותחתונים העידו עדות מי הוא שעשה נפשות וזיכה את החייבים, הוא שעטרת המלכות נתונה על ראשו, הוא שראוי להעלותו עכשיו לפני המלך והמלכה, שהרי המלך והמלכה שואלים עליו.

ואז מזדמנים שני עדים מאלו עיני ה' המשוטטות בכל העולם, ועומדות אחר הפרגוד ומעידות עדות זו, ואומרות: הרי אנו מעידים

על פלוני בן פלוני אשרי חלקו, שהרי אביו ייזכר בגללו לטוב, זה הוא שעשה נפשות למטה, נפשות של חייבים שהיו מסטרא אחרא, ועכשיו יתייקר הקדוש ברוך הוא בחדווה בשלימות.

ובאותה שעה מזדמן ממונה אחד, שהוא גזבר על דיוקנם של הצדיקים, ורומז הקדוש ברוך הוא לממונה זה, והוא מביא את דיוקונו של אותו אדם שעשה את נפשות החייבים, ומעמידו לפני המלך והמלכה, ואומר רבי שמעון בר יוחאי: ואני מעיד עלי שמים וארץ, שבאותה שעה מוסרים לו את הדיוקן ההוא, שהרי אין לך כל צדיק בעולם הזה שאין דיוקנו חקוק למעלה מתחת ידו של אותו ממונה, ומוסרים בידי שבעים מפתחות שכל גנזי המלך תלויים בהם, ואז המלך מברך את הדיוקן ההוא בכל הברכות שבירך את אברהם כאשר קירב את הרחוקים ועשה את נפשות החייבים.

והקדוש ברוך הוא רומז לארבע המחנות העליונים, והם נוטלים את הדיוקן ההוא, והולכים עמו, והוא עולה לשבעים עולמות גנוזים שלא זכה בהם אדם, אחר שהם גנוזים רק למי שעושה נפשות החייבים ומקרב רחוקים.

ואילו היו יודעים בני האדם, כמה תועלת וזכות הם זוכים בגללם, כאשר הם מזכים אותם, היו הולכים אחרי הרשעים, ורודפים אחריהם כמי שרודף אחר החיים.

גם העני שהבריות עושות בו צדקה, מזכה את בני האדם בכמה טובות ובכמה גנוזים עליונים, אבל אין להשוותו למי שזוכה בקירוב רחוקים.

ומה בין זה לזה?

אלא המשתדל להיטיב עם העניים, הרי הוא משלים חיים לעצמו, וגורם לעצמו קיום, וזוכה בגלל זאת לכמה טובות בעולם ההוא, אבל מי שמשתדל לזכות את החייבים, הרי הוא נעשה מושלם יותר, שהוא עושה את הסטרא אחרא של אלהים אחרים מושפלת ולא שולטת, והוא מעביר אותה משלטונה, והוא עושה שיתרומם הקדוש ברוך הוא על כסא כבודו, והוא עושה לאותם רשעים נפש אחרת, אשרי חלקו.

כתב בספר חובת הלבבות (שער אהבת ה' פרק ו' פירוש לב טוב) ועליך אחי לדעת, כי אף אם האדם מגיע לדרגה העליונה ביותר בתיקון נשמתו כלפי האלוהים יתברך, ואף אם הוא כבר כמעט דומה לנביאים, וכבר הגיע כמעט למידותיהם הטובות ולהנהגותיהם המשובחות, ולהתמסרותם לעבודת הבורא ולאהבתם הטהורה אל ה', בכל זאת אין זכויותיו מגיעות לזכויותיו של מי שמכווין את בני האדם אל הדרך הטובה, ומקרב את הרשעים לעבודת הבורא, שזכויותיו הולכות ומתרבות בכל יום ובכל עת, ע"י זכויותיהם של אלה שהוא גרם להם לעבוד את ה'.

תיקון היסוד

כתב החיד"א ז"ל בספרו ציפורן שמיר (סימן ט' אות קל) וזה לשונו: ילמד פושעים דרכיו יתברך, וחטאים אליו ישובו, והיה תחת תמורת אשר פיזר ניצוצי הקדושה, עתה יחבר נפש החוטאים אליו יתברך, ואין קץ לשכר מזכי חייביא, כמו שכתבנו במקום אחר וכו' והאריכו הרבה בזוהר הקדוש ואתיא מכללא יתוקן אשר פגם בחטא זה ותשובת"ו הרמת"ה עכ"ל.

הרי דהמזכה הרבים זוכה לתקן עוונותיו, ובפרט תיקון עוון היסוד.

נעשה שותף להקב"ה במעשה בראשית

כתב בספר סדר היום (סדר תשעה באב) לרבי משה בן מכיר מחכמי צפת בדורו של רבינו האר"י ז"ל. וז"ל וראוי בעת הזאת להגדיל המספד הרבה מאד, לכל מי שיש לו עינים לראות, ולב להבין, ולדעת את כל אשר הרבינו לפשוע ולהרבות אשם, עד שחרה אף ה' בנו ובתורתו, עד לאין מרפא, כאשר עינינו רואות וכלות.

ונתארך הגלות כל כך ועוד ידו נטויה, ומתחדשים עמנו צרות רעות ורבות, ואין איש משים על לב לקרוא בשם ה' ולקבץ ולאסוף את החרדים אל דבר ה' בכל עיר ועיר, ובכל מדינה ומדינה, לאמר עד מתי יהיה זה לנו למוקש... וכו'.

וא"כ איך לא יעורר כל אדם את לבו, לומר בשלנו הרעה הגדולה הזאת, נחפשה דרכינו ונחקורה וכו' ואיש את רעהו יעזורו לשוב אל ה'.

אלהינו, ואיש את שקוצי עיניו ישליכו, ואת גלולי יצרו הרע יעזובו ויבחר בדרך הטוב אשר צונו אלהינו ללכת בה.

ולא איש אחד ולא שניים, יעשו זאת, כי מה תועלת לעם בשוב היחידים, כי התועלת להם לבדם, ומה בצע לתשובה אחר שרוב העם אינם חוזרים בתשובה, אלא כל ירא וחרד את דבר ה', צריך לאסוף אנשים ריקים ופוחזים אשר לא ידעו את משפט אלהי השמים, זה עשרה, וזה עשרים, ולדרוש להם את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשון, ולקרבם אל אביהם שבשמים, ובזה תעלה ארוכה ומרפא לכל מכותינו ולצרותינו, ויתקדש שם שמים בין המרובים ובין היחידים, והמעוטים הנשארים בהם יראו וכן יעשו.

ואלו המחזיקים בדת להקימה ולהרימה, הם הנקראים עמודי שמים, והם מצוקי ארץ, והם המעמידים את כל העולם כולו, ויש להם זכות כמשה רבינו ע"ה בדורו, אשר זכה וזיכה את הרבים, והם המוציאים יקר מזולל ויש מאין, והם שותפין לבורא יתברך בבריאת העולם ובהעמדתו.

אבל לומר כל אחד רב או רבן, שלום עליך נפשי, ולהסגר בתוך ביתו ללמוד או לעסוק בחפצי שמים, לא זו הדרך הרצויה בעיני ה', כי אינו דומה הזוכה לקנות לעשות נפשות הרבה ולקרבן תחת כנפי השכינה, כמו שהוא מזכה את נפשו יחידה, ואחרים בהמות ירעו, ומי יודע אם עתיד ליתן דין וחשבון על ככה, אחר שהיה בידו להשיב רבים מעון ולהציל לקוחים למות מרוב רשעתם, ולהחיות את נפשם בחנו ובחסדו אשר חננו ה', ולא עשה, הנה גרם את כל הרעה אשר תבא ח"ו אחר שלא הזהירם.

ו"ש ע"י יחזקאל הנביא וְלֹא דִבַּרְתָּ לְהִזְהִיר רָשָׁע מִדְרָכּוֹ הַרְשָׁעָה לְחֵיתוֹ הוּא רָשָׁע בְּעֵינֵינוּ יָמוּת וְדָמוֹ מִיַּדְךָ אֲבַקֵּשׁ: (יחזקאל ג יח) וכתוב "וּמִמֶּקְדָּשֵׁי תַחֲלוּ" (יחזקאל ט ו) ואז"ל בגמרא (שבת נה.) אל תקרי וממקדשי, אלא וממקודשי, מהצדיקים שהם נענשו תחילה בחורבן, ואף על פי שלא היה בידם למחות, שהרי אמרו ז"ל אם לפניך גלוי לפניהם מי גלוי? כו' עם כל זה, כביכול חזר בו, ונגזרה עליהם הגזירה, והתחילה הפורעניות מהם, כדכתיב "וּמִמֶּקְדָּשֵׁי תַחֲלוּ וַיַּחֲלוּ בְּאֲנָשִׁים הַזִּקְנִים אֲשֶׁר לִפְנֵי הַבַּיִת"

וזה היה דרך כל החסידים הראשונים, אשר היו מקהילים קהלות ברבים, לדרוש להם את דבר ה', את חקיו ואת משפטיו, ומורה להם את הדרך ילכו בה, ונמצא זכות כל אותם תלמידים או אנשים הנאספים עמו, תלוי באותו רב או רבן, ושכרו גדול במאד מאד, שכר שאין לו ערך וקצבה אשר עין לא ראתה.

וזה ענין הדאגה והיגון אשר צריך האדם הירא להיותו דואג יום ט' באב על חילול השם וחילול תורתו וחורבן ביתו, וביזת עמו ושפלות כל הזמן הזה הארוך והנמשך, ולא עלתה ארוכה למכה הגדולה הזאת, ומתוך כך יתן את לבו, להשגיח בענין זה ולבקש ולחפש לדרוש ולחקור איזה דרך נעלה ונצליח בענין זה, ואין דרך אחר ארוכה וקצרה, אלא זה שכתבתי.

ובזה צריך אדם להשגיח ולרדוף אחריו, ואם לאו בר הכי הוא, ישתדל לפקוד ולצוות למי שהוא בר הכי, שיעשה, וכל הזכות תלוי בו כי הכל הולך אחר המעמיד: עכת"ד

במקום שבעלי תשובה עומדים

ההבדל בין צדיק שמזכה את הרבים לבין צדיק שדואג רק לעצמו, אמר הבעל שם טוב (פרשת במדבר ג) כתוב בתהלים (צב יג) "צַדִּיק פְּתָמָר יִפְרָח כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה"

כוונת הכתוב להעמידנו על ההבדל בין צדיק העוסק בדביקות בה' יתברך ומקרב את ישראל לאביהם שבשמים, לבין צדיק השקוע רק בעלייתו הפרטית, כי הנה הצדיק העוסק בעצמו בלבד ואינו משפיע מצדקותו על אחרים, הרי הוא משול לארז שאינו עושה פירות, אבל הצדיק העוסק גם בתיקון זולתו, הרי הוא כתמר העושה פירות.

וזהו שהכתוב אומר "צַדִּיק פְּתָמָר יִפְרָח" הצדיק המקרב אחרים הרי הוא בבחינת כתמר יפּרַח, שהוא מפריח את הטוב בעולם, ואילו הצדיק העוסק רק בעצמו הרי הוא בבחינת "כְּאֶרֶז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה" שהוא מקבל שכר רק על עלייתו שלו.

והבעל שם טוב מבאר, כי זהו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לד:): במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד.

מי הוא בעל תשובה? זהו הצדיק המקרב אחרים, כי בזה הוא נעשה בעלים ואדון על התשובה, מאחר שהוא מקרב חוטאים ומחזירים בתשובה, ושכרו כפול ומכופל יותר מצדיק גמור שאיננו עוסק בקירוב רחוקים.

זוכה להשגות ברוחניות

החתם סופר (בהקדמה לשו"ת חתם סופר יור"ד) מבאר את הפסוקים המתארים כיצד הקב"ה מגלה לאברהם אבינו על מהפכת סדום (בראשית יח יז-יט) וי"א אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה: ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ: פי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו ושמו דרך יי לעשות צדקה ומשפט למען הביא יי על אברהם את אשר דבר עליו:

שאלה ראשונה מקשה החתם סופר משמע לכאורה שאברהם אבינו הנהיג את ביתו לעבוד את הקב"ה על מנת לקבל פרס, וכמ"ש פי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת אחריו ושמו דרך יי לעשות צדקה ומשפט למען הביא יי על אברהם את אשר דבר עליו:

וקשה שהרי בוודאי אברהם אבינו עבד את הבורא לשם שמים, ולא על מנת לקבל פרס, אם כן מדוע נקט הכתוב בלשון זו?

ועוד הקשה מדוע הוצרך הקב"ה ליתן טעם כביכול לכך שהוא מבקש לגלות לאברהם אבינו על מהפכת סדום העתידה להתרחש, וכאמור וי"א אמר המכסה אני מאברהם אשר אני עשה: "ואברהם היו יהיה לגוי גדול ועצום ונברכו בו כל גויי הארץ" שמשמע מכך שבגלל שאברהם אבינו צוה את בניו ואת אחריו לשמור את דרך ה', זו היתה סיבת גילוי נבואתו, ולכאורה קשה, הלא לא מצינו כן בשום מקום, שהכתוב נותן טעם לגילויי נבואתו, אלא בפשטות, אם הוא נביא הרי הוא זוכה לחזון נבואה מאת ה' יתברך.

מבאר החתם סופר באופן נפלא, כי שתי קושיות אלו מתורצות אחת בחברתה, שכן כדי להגיע למדרגת נבואה, צריך הנביא להרבות בהתבודדות, לפרוש מחברת הבריות ולהכין את עצמו ואת נפשו לקבלת את הנבואה, ומכיון שכך, כותב החתם סופר מצד עצמו לא

היה אברהם אבינו מוכן לקבלת נבואה, כי כל העת היה מצוי בין הבריות, להכניסם תחת כנפי השכינה ולהחדיר בהם אמונה טהורה, והיה טרוד תמיד לקרב אנשים לבורא עולם, ומכיון שכך, לא היה לו פנאי להתבודד במחשבתו, ולקשר את נפשו במדרגת נבואה כזו.

ואמנם אומר החתם סופר, אילו היו תלמידיו של אברהם אבינו עומדים במדרגה גבוהה, לא היה לימודם מונע אותו מלהתבודד במחשבותיו, אכן בתחילת לימודם היו תלמידיו של אברהם אבינו עומדים במדרגה נמוכה, ואברהם אבינו היה צריך להרגילם בתחילה לעבוד על מנת לקבל פרס, ומשום עיסוקן עם תלמידים נחותי דרגה כאלו, לא היה לאברהם אבינו פנאי להתבודד במחשבתו ולהכין עצמו לנבואה כזו.

אכן מבאר החתם סופר, ה' הטוב היודע מצפוני לב ונפש, ידע את פעולו של אברהם, ואמר כי הנה אין זה מן הראוי למנוע את מעלת הנבואה מאברהם, גם אם לא הגיע אליה מצד הכנת נפשו, כי הנה אין חסרון בשלימות נפשו של אברהם, אלא שהוא מטריד עצמו לכבוד בוראו ומשליך נפשו מנגד, וגוזל ממנה את מעלת הנבואה, ואם כן האם יתכן שצדיק כזה יפסיד את מעלת הנבואה באהבתו לבוראו?

לפי זה יובן הכתוב שאמר הַמְכֹסֶה אֲנִי מֵאַבְרָהָם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה: וְאַבְרָהָם הָיוּ יְהִיָּה לְגוֹי גָדוֹל וְעֲצוּם וְנִבְרָכוּ בוֹ כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ: פִּי יִדְעֵתִיו לְמַעַן אֲשֶׁר יֵצִוָה אֶת בְּנָיו וְאֵת אַחֲרָיו וְשִׁמְרוּ דְרָךְ יְיָ לְעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט לְמַעַן הָבִיא יְיָ עַל אַבְרָהָם אֵת דְּבַר עָלְיוֹ:

כלומר: הלא כל מה שאברהם אינו מוכן כל כך לנבואה, הוא משום שהוא מקדיש עצמו לעסוק עם תלמידים נמוכי דרגה לכבוד ה' יתברך, ואם כן ראוי הוא שלא יגרע מעמדו מחמת כך, אלא יתגלה לו הכל בנבואה, ולא יוסתר ממנו מאומה.

ודבר זה כותב החתם סופר, הוא מוסר השכל שאם אמר יאמר עבד העברי, חשקה נפשי בה' וחפץ אני להתקרב אליו, ואיך אעשה זאת למעט בלימודי, ומשכלות שלימות נפשי, כדי להשלים נפש חברי? התשובה אליו דברי חז"ל (תענית ז.) הרבה למדתי מרבתי ויותר מחברי, ומתלמידי יותר מכולם. היפלא מה' דבר למלאות לך שלימות

נפשך מה שהחסרת לכבוד שמו? אתה עשה את אשר ציווך לעשות ללמד דעת את העם, וה' יעשה את שלו, עשה רצונו כרצונך, והוא יעשה רצונך כרצונו, למלאות נפשך מידיעת השלימות, ויספיק לך זמן המועט, להשיג השגות רבות ונשגבות עוד יותר מעדי יכולת שכלך, עכ"ל.

והחתם סופר מסיים כי זהו שאמרו חז"ל (בבא בתרא יב.) שאף על פי שניטלה הנבואה מן הנביאים, מן החכמים לא ניטלה, והכוונה כי חכמי ישראל המקדישים את זמנם כדי להעמיד תלמידים, זוכים לקבל הארות גדולות ועצומות, הארות שהנביאים אינם מסוגלים לקבל וכל זאת למה? משום שהם מקדישים את עצמם ואת זמנם ללמד את תלמידיהם.

וכך כותב סנגורם של ישראל רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א (קדושת לוי פרשת שמיני) שמידת השראת השכינה על צדיקי הדור אינה נקבעת אלא לפי מידת עיסוקם בקירוב רחוקים, וכאשר הצדיקים העוסקים יותר בקירוב רחוקים, זוכים יותר להשראת השכינה.

וז"ל: הנה העיקר למדרגה של כהן גדול שכיפר על כל ישראל, היה צריך להיות במדרגה יותר מכל ישראל, ולכן היה מכפר על כל ישראל, והנה עיקר השראת השכינה על האדם, הוא, כשמנהיג את העולם ועוסק עם כל אחד ואחד לקרב אותו לעבודת הבורא יתברך שמו, כל אחד לפי מדרגתו, אזי בזכותא דרבים שעוסק עימם שמא יחזרו בתשובה וה' יתברך משרה שכינתו עמנו.

ואילו אם יש צדיק שאינו עוסק בקירוב רחוקים, אין השכינה שורה עליו כל כך, וז"ל: והנה זה הצדיק שאינו מקרב כל כך לעסוק עם כל אחד לקרבו אל הבורא, ורק מחזיק לעצמו, אזי אין השכינה שורה עליו כל כך, כי ליכא זכותא דציבורא. עכ"ל.

התנאים עסקו בקירוב רחוקים

הגמרא בבבא מציעא (פה:) מספרת כשנפטר רבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי, הזדמן רבי יהודה הנשיא למקומו, ושאל האם הותיר רבי אלעזר אחריו בנים? אמרו לו אכן רבי אלעזר הותיר אחריו בן

ושמו יוסי, אולם הוא רשע ובעל עבירות, כי מחמת יופיו היה נכשל באיסורי עריות.

נתחכם רבי לגדלו בתורה מה עשה? הלך וסמכו לרבי, ומעכשיו קראו לו "רבי יוסי" ולאחר מכן לקחו ומסרו בידיו של דודו רבי שמעון בן איסי בן לקוניא אחי אמו שילמדנו תורה בכל יום.

מספרת הגמרא, כל יום היה יוסי מבקש לשוב למקומו ולמעשיו הרעים, אולם רבי שמעון בן איסי היה מפתהו בדברים, הלא כבר עשאוך חכם, וגלימת זהב פרסו עליך, ורבי קראו לך ואתה אומר למקומי אני הולך? (אתה מופיע בכל התמונות של קופות הצדקה, וועד הרבנים לעניני, וכו')

דבריו של רבי שמעון בן איסי עשו רושם עז על יוסי, עד שלבסוף קם ונשבע שלא ישוב עוד למקומו, ואכן הוא השקיע עצמו בלימוד התורה הקדושה ולבסוף נעשה חכם מופלג.

כאשר גדל מספרת הגמרא, בא וישב בישיבתו של רבי יהודה הנשיא, וכששמע רבי את קולו, נענה ואמר קולו של זה דומה לקולו של רבי אלעזר בן רבי שמעון, אמרו לו אכן, בנו הוא, קרא עליו רבי את הכתוב (משלי יא ל) "פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים וְלֶקַח נְפֹשׁוֹת חָכָם".

"פְּרִי צַדִּיק עֵץ חַיִּים" זה רבי יוסי ברבי אלעזר ברבי שמעון "וְלֶקַח נְפֹשׁוֹת חָכָם" זה רבי שמעון בן איסי בן לקוניא.

מסופר על הרב אהרן זכאי שליט"א (ראש ישיבת אור יום טוב חיבר כמאה ספרים בהלכה ובאגדה) איש אחד בא אליו ואמר לו כבוד הרב בזכותך חזרתי בתשובה, ונימק, שלפני כמה שנים היה שומר מסורת, והגיע להתפלל מנחה וערבית בבית הכנסת של הרב, ובין מנחה לערבית היה שיעור לאברכים, והוא הביא כיבוד כדי שיהיה לתועלת הרבים.

הרב אמר למשתתפי השיעור, הנה הרב פלוני הביא לנו כיבוד.

וכך היה כמה חודשים כשבכל פעם שהביא את הכיבוד הרב אמר הנה הרב פלוני הביא לנו כיבוד. למרות שהיה רק שומר מסורת כיבד אותו הרב בתואר 'רבי'.

והדברים פעלו בו, והנה ערב שבת אחת אשתו בקשה ממנו לצאת איתו לטיול לאחר הסעודה, והיא כהרגלה היתה הולכת עם מכנסיים אמר לה בעלה: הרב אהרן זכאי קורא לי 'רבי' זה לא מתאים שאני 'רבי' ואת תלכי עם מכנסיים? בבקשה אם את יכולה ללבוש בגד יותר צנוע והסכימה.

וכך התחזקו יותר ויותר, עד שכיום הם שומרים תורה ומצוות והכל בזכות הרב. ע"כ.

וסיים הרב אני לא בא לספר דברים על עצמי, אלא רק ללמד את האנשים כמה חשוב לתת מילה טובה לאדם, ולתת לו את הערך הנכון כי כל יהודי הוא עולם ומלאו, ויש בו תכונות נפלאות.

ועוד מספרת שם הגמרא כי כאשר הזדמן רבי יהודה הנשיא למקומו של רבי טרפון שאל אם יש לו בן לרבי טרפון? אמרו לו: בן אין לו, אבל יש לו נכד מהבת שלו.

ומה מעשיו שאל? אמרו לו הוא התרחק מאד מחיי תורה ומצוות עד שנטמע באיסורי עריות.

קרא לו רבי יהודה הנשיא ואמר לו, אם תחזור בתשובה אתן לך את בתי לאשה, והגמרא מספרת, כי נכדו של רבי טרפון חזר בתשובה שלימה, יש אומרים שנשא אותה לאשה ואחר כך גרשה. ויש אומרים שלא נשא אותה כלל לאשה, כדי שלא יאמרו הבריות שמשום כך חזר בתשובה.

על כך מקשה הגמרא מה ראה רבי יהודה הנשיא לחזר כך אחר בנו של רבי אלעזר, ואחר נכדו של רבי טרפון עד שהבטיח לו את בתו אם יחזור בתשובה?

מתרצת הגמרא: דאמר רב יהודה אמר רב, ואמרי לה אמר רב חייא בר אבא אמר רבי יוחנן, ואמרי לה אמר שמואל בר נחמני אמר רבי יוחנן, כל המלמד את בן חברו תורה זוכה ויושב בישיבה של מעלה שנאמר (ירמיה טו יט) לִכְן כֹּה אָמַר יי' אִם תָּשׁוּב וְאָשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמַד וְאִם תּוֹצֵא יָקָר מְזוּלָל כְּפִי תִהְיֶה וְגו' "אם תשוב וְאָשִׁיבְךָ לְפָנַי תַּעֲמַד"

וביאר רש"י שם: אם תשיב ישראל למוטב בתוכחתך, ואשיבך אלי ולפני תעמוד, הקדוש ברוך הוא אמר לי, שאעמוד ואתקיים לפניו, אם אוכל להשיבכם.

וכל המלמד את בן עם הארץ תורה, אפילו הקדוש ברוך הוא גוזר גזירה – מבטלה בשבילו, שנאמר "וְאִם תּוֹצִיא יָקָר מְזוּלָל כְּפִי תִהְיֶה"

והדברים מבהילים על הרעיון, הלא רבנו הקדוש היה נשיא ישראל, מוסר התורה ומסדר המשנה, וזכויות עצומות עמדו לו, ובכל זאת רבי לא הסתפק בכל תורתו ובכל זיכוי הרבים שנוקף לזכותו, אלא עמד וכיתת את רגליו להשיב לב יהודים לאביהם שבשמים, וכאשר ראה צורך, אף הבטיח את בתו לאדם כזה, כדי שיחזור בתשובה ומדוע? משום שהקדוש ברוך הוא הבטיח, כי מי ששייב אחרים בתשובה יזכה לעמוד לפניו בעולם הבא.

מעשה שסיפר מזכה הרב ניסים יגן זצ"ל, לפני כמה זמן הגעתי לארצות הברית, והיה זה כמה ימים לפני ראש השנה, אמרו לי שבעיר מונסיי אחד האדמורי"ם רוצה לשוחח עימי, נסעתי לשם וניכנסתי לבית האדמו"ר.

האדמו"ר תפס את ידי, ושאל אותי, האתה הוא רבי ניסים יגן? אמרתי כן. אם כן אמר, תן לי ברכה.

המשרד שלך בירושלים הופך עולמות בשמים.

כמעט התעלפתי, אמרתי כבודו אני באתי לקבל ברכה לא לתת ברכות!!!

אמר לי, דע לך, ישנם שני סוגי רופאים בעולם, יש רופא היודע לרפאות רק בריאים, שיתמידו בבריאותם, וישנם רופאים גדולים יותר, שיודעים לטפל גם בחולים לעשותם בריאים.

וכן הוא ברפואת הנפש, לי יש חסידים ובעז"ה איך שהוא, אני מצליח לדאוג שישארו חסידים, אבל לקחת חולים רשעים גמורים, ולעשותם בני אדם ולהחזירם בתשובה זה אינני יודע

לעשות, ושמעתי שאתה כן יודע, אם כן מבקש אני ממך תן לי ברכה, הוא לא נתן לי ללכת עד שנענתי לבקשתו.

כעין זה סיפר הרב יגן קרה לי גם כן בנתיבות אצל הבבא סאלי זצ"ל נכנסתי אליו פעם אחת, וכשראה אותי, אסף כסף מהגבאי שלו ונתן לי, ואמר, אני ממנה אותך שליח להציל יהודי לעשותו בעל תשובה עבורי, תציל אחד לזכותי. (נתיבי אור עמ' תע"ב)

סיפר הרב יגן זצ"ל באחד הסמינרים שהשתתפתי בהם עוד בתחילת הסמינר ממש, אני יושב בקומה השניה ושומע בכיות וצעקות, הרב יגן תרד למטה מהר, פיקוח נפש!!!

הבטתי מהחלון למטה, וראיתי אבא, אמא, ובת. הבעל רצה לחזור בתשובה ואשתו לא רצתה בכך, והילדה בניהם לא יודעת מה לעשות, התברר שהבעל פשוט עבד על אשתו, אמר לה תשמעי, הולכים לירח דבש במלון חמישה כוכבים על חוף הים, אמרה סוף סוף בעלי קיבל שכל, טוב מאוחר מלעולם לא, עשרים שנים לא יצאנו לירח דבש, עכשיו נצא.

בקיצור היא הכינה ציוד לנופש, כשהגיעו למקום היא רואה ישיבה, רבנים עם זקנים שחורים, שבעיניה נראו יותר כמו מלאכי חבלה, כשראתה אותם התרגזה על בעלה שהערים עליה, והטיחה בו אתה רשע, מושחת, מחר הולכים לרבנות להתגרש, והודיעה לנהג המונית שהביאם שהיא חוזרת איתו הביתה.

ואני מהחלון שומע את הצעקות, את הבכיות, והחלטתי שמוכרחים להחליץ לעזרתם.

ירדתי למטה, האשה עמדה שם עם פרצוף של תשעה באב ובעלה היה נראה אומלל מבויש, תפסה אותו כשקן ונוכל, ובתם בת השמונה עשרה, בוכה על ידם תוהה ומבולבלת.

נגשתי אל האשה ואמרתי לה בואי רגע, היא רק ראתה אותי עם הזקן והלבוש השחור, חשבה זה נציג של השדים ומיד ברחה לצד השני.

קראתי לעברה, אין בעיה תסעי הביתה, אך האם אפשר לדבר אתך שתי דקות? היא הסכימה הכנסתי אותה למשרד.

אמרתי לה תשמעי, יש לך בעל לא נורמלי... אומרת לי נכון, והאווירה הופשרה מעט.

אמרתי אני יודע מה שאת רוצה, ואת צודקת, את רוצה קצת מסורת על קצה המזלג, להדליק נרות, להגיד לפעמים קצת תהלים, להיות יהודיה טובה, והוא משגע אותך, להתפלל, לברך, כיצד להתלבש, וכו' אומרת לי בדיוק כך כבוד הרב.

אמרתי לה, כך לא עושים, אני לא אתן לו להחזיר אותך בתשובה, לעשות אותך פנאטית, אל תדאגי הוספתי, את המשוגע הזה אני אקרר, אלמד אותו כיצד להתנהג, אעשה אותו בן אדם, כך שוחחנו במשך חצי שעה, בסוף היא אמרה כבוד הרב אני מוכנה להמתין רק עד הערב.

ביקשתי מאשה אחת שתודא שההיא תכנס להרצאות, שלא תאמר לה כלום, רק שתכנס להרצאות.

בהרצאת הפתיחה דיברתי כמה רגעים, אחרי זה דיברו רבנים נוספים, אחד אחרי השני, ואני ראיתי אותה יושבת ומקשיבה ברצינות, עד שלפתע פרצה בבכי כמו ילדה קטנה, היא היתה הראשונה שכיסתה את הראש בסמינר, היא קמה ואמרה איפה הייתם עד עכשיו? למה לא באתם קודם? היא סיפרה את המעשה שהביאה לכאן, וקבל עם ועדה הכריזה תודה רבה לך בעלי היקר ששיקרת אותי, אני מודה לך מאד.

בס"ד המשפחה העתיקה את מקום מגוריה מבאר שבע לשכונת הר נוף בירושלים, וחזרו בתשובה שלימה. והאשה היא זו שדוחפת את בעלה להתקדם בקיום שמירת התורה והמצוות.

באחת ההזדמנויות שנפגשנו, אמרתי לה בחיוך, את זוכרת שהבטחתי לך שלא אתן לו להחזיר אותך בתשובה...

לא שקרתי חלילה, את יודעת למה? התכוונתי שאת זו שתחזירי אותו בתשובה, אכן היא צחקה, כשאור שפוך על פניה.

החויב לקרב את הרחוקים

בפרשתינו התורה אומרת "וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חַטָּא מִשְׁפָּט מְוֹת וְהוֹמַת וְתִלִּית אֹתוֹ עַל עֵץ": (כי תצא כא כב) כתב האור החיים הק'

כאן העיר על חכמי הדור, לפקוח עין על עושי עול, והוא אומר "וְכִי יִהְיֶה בְּאִישׁ חַטָּא מִשְׁפָּט מְוֹת" ונשאר עומד במרדו ולא חזר בתשובה עד שמת בחטאו, והוא אומר "וְהוֹמַת", ותלה ה' חסרונו על החכם כאומר "וְתִלִּית אֹתוֹ עַל עֵץ" זה החכם עץ עושה פרי, שהוא יטול עונשו, כי ה' ציוהו להוכיח ולחזור ולהוכיח עד הכאה (ערכין ט"ז): וכמו שכתבנו בפרשת קדושים, (ויקרא יט יז) וכשהוא העלים עינו מאיש זה עד שמת, מתחייב בו:

בספר מורה צדק (עמ' נג) מביא על כך רבי אברהם יעקב פאם זצ"ל (ראש ישיבת תורה ודעת בארצות הברית) משל על כך, שכתב שכמדומה שראה את זה בשם החפץ חיים.

יהודי אחד נפטר ובא לפני בית דין של מעלה, פתחו את הפנקס... הפנקס פתוח והיד כותבת... את הזכויות נתנו על כף אחת, ואת העבירות על הכף שניה, והכריעו העבירות את הזכויות. והמשפט צפוי להיות גיהנם. ענה המלאך מליץ יושר ואמר: אבל יהודי זה סבל יסורים נוראים לפני מיתתו, ובדין הוא להתחשב בזה ולזכותו. בית הדין שומע למלאך, ומנכים לו מהעבירות, אבל עדיין אינו שוה.

מתחילים לחשב ולמנות לפני היהודי את הרשימה של העבירות והיהודי נעשה משתומם, מה המה העבירות – נבלות וטרפות! צועק היהודי געוואלד!!! נבלות וטרפות? הלא כל ימי אכלתי רק גלאט כשר!!!

מה עוד ברשימה – חילול שבת – חילול שבת? כל ימי שמרתי את השבת, היתה לי מסירות נפש לשמירת שבת, ובודאי שאף פעם לא חללתי את השבת! ומה עוד – טהרת המשפחה. צועק היהודי רבונו של

עולם! כלום זהו עולם האמת? מה קורה כאן!!! וכי לא שמרתי על טהרת המשפחה?

עונים לו בבית הדין של מעלה... כן... כן... אתה אכלת גלאט כשר כל ימך, אתה שמרת את השבת כל ימך, אתה היית נזהר ומדקדק בטהרת המשפחה, אבל השכנים האנשים שהיו סביבך, הם היו אוכלי טריפות... הם היו מחללי שבת... הם עברו על איסורי כרת ואילו אתה כשראית שהם עושים כך, העלמת עינים ולא עשית כלום בענין זה, ומי שיש בידו למחות ואינו מוחה נתפס באותו עון וזה כשלעצמו הוא מחייב נורא...

*

רבי מאיר שפירא מלובלין זצ"ל אמר רמז על המשנה (שבת פ"ב מ"ז) שְׁלֹשָׁה דְבָרִים צָרִיף אָדָם לומר בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ עָרַב שֶׁבֶת עִם חֲשֻׁכָה. עֲשֶׂרְתֶּם. עֲרַבְתֶּם. הַדְּלִיקוּ אֶת הַנֵּר.

"עָרַב שֶׁבֶת עִם חֲשֻׁכָה" הכוונה לזמנינו, זמן עקבתא דמשיחא שהחשכות נתרבה בעולם באופן נורא ואיום, ולעת כזאת צריכים כל אישי ישראל להרבות בג' דברים הללו.

"עֲשֶׂרְתֶּם" היינו שצריך להפריש מעשר מזמנו, ולעסוק בקירוב רחוקים

"עֲרַבְתֶּם" היינו שיהא האדם מעורב בין הבריות, ולהרגיש הכלל שכל ישראל ערבים זה לזה (שבועות לט).

"הַדְּלִיקוּ אֶת הַנֵּר" היינו שצריך להדליק הנר מצוה ותורה אור אצל בני ישראל הרחוקים ממצוות, שנסתם מהם אור התורה הקדושה.

*

כתב האור החיים (ויקרא א ב) על הפסוק אָדָם כִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לֵי' מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבְּקָר וּמִן הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבְּנֵכֶם:

עוד ירמוז לצוות את אנשי חיל, להשתדל לקרב לבבות עם בני ישראל לעבודת ה', ולזה יקרא קרבן לה', כי על ידי חטא האדם יפרד

הדבקות של ישראל עם אביהם שבשמים דכתיב (דברים ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּיְיָ אֱלֹהֵיכֶם, ויהיו נבדלים ומרוחקים מהשכינה, והאדון ברוך הוא יקפיד כביכול על הדבר, ויתאוה לקרב אותם אליו, וצוה להוכיח לכל הרחוק ולקרב לבו, גם העניש למעלים עין מהדבר, וזה לך האות אשר צוה ה' להתחיל ממקודשיו, והגדיל שכר המזכה כמאמר התנא (אבות פ"ה) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, כי ישמרנו ה' משגיונות, והם הדברים הנאמרים כאן:

"אָדָם" – דקדק לומר אדם לשון חשיבות, כאמור בזהר (תזריע מח) פי יִקְרִיב, ואת מי יקריב? פירש הכתוב ואמר: "מִכֶּם" מן הפחותים, שישנם בכם, אשר פשעו בה' ויאמרו לאל סור ממנו, ונתרחקו מדביקותו יתברך, את זה יקריב, ולזה יקרא קָרְבָּן לַיְי', כי יקריב נצר מטעיו קודש לשרשו, ואדם כזה אין צריך להביא לא נדר ולא נדבה, גם אין מציאות להביא לו חטאת ולא אשם, על דרך אומרם ז"ל (אבות פרק ה משנה יח) כָּל הַמְזַכֵּה אֶת הָרַבִּים, אֵין חַטָּא בָּא עַל יְדוֹ. ואם אין שוגג אין קרבן, ואחר שגמר אומר מעשה קרבן הנכבד והמעולה, אמר: מִן הַבְּהֵמָה מִתְקַרְבּוֹ אֶת קָרְבָּנְכֶם, דבר זה ישנו בכל אדם, כי לא כל ישיגו בחינת רבים השיב מעון:

סיפר הרב שמשון פינקוס זצ"ל דודי הרב נח וינברג זצ"ל ראש ישיבת אש התורה (אמו של הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל היא אחותו של הרב נח וינברג זצ"ל) מראשוני מחזירי התשובה שבדורנו, נשאל פעם ע"י יהודי שאלה מעניינת.

בדורות הקודמים מספרים, שהחזרת יהודי אחד בתשובה היתה משימה של חיים, אפילו גדולי הצדיקים זכו להחזיר בתשובה לא יותר משנים או שלושה יהודים, כיצד יתכן אפוא שאתה הצלחת להחזיר מאות אלפי אנשים בתשובה?

ענה לו הרב וינברג על כך במשל נפלא, פעמים רואים אנו באתר בניה קורות של בטון עם ברזלים, שכל אחת מהן שוקלת כעשרה טון.

וכדי להרימן ולהניחן על הקירות שכבר עומדים מסביב, מביאים מנוף ענק, ועל ידו מורמות הקורות ונישאות אל מקומן המתאים, והנה אחר שכבר הורמה הקורה ע"י המנוף בהיותה

באוויר, יכול פועל העומד למעלה על הקירות, לתופסה בידי ולכוונה למקומה המדויק.

כיצד יתכן הדבר? הן משקלה רב ביותר? אלא שכאשר המנוף כבר הרים את הקורה הכבדה, ניתן אפילו בידיים לפעול בה ולהזיזה ממקומה.

כן אמר הרב וינברג, עניינה של התשובה בדורנו. כמ"ש הרמב"ם (ה'ל' תשובה פ"ז ה"ה) וז"ל: וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין.

ישנה הבטחה מיוחדת מהקב"ה, שלפני ביאת המשיח כלל ישראל כולו יחזור בתשובה, קיים אפוא הבדל עצום בין דורנו לבין דורות קודמים, כאשר צדיק מדור קודם ביקש להחזיר יהודי בתשובה, היה עליו כביכול להרימו מהרצפה, ומאחר שמשקל עבירותיו היה גדול, היתה זו משימה קשה ביותר, אך בדורנו כביכול, הקב"ה נוטל כל יהודי שבא לעשות תשובה ומרימו עם 'מנוף' ובמצב כזה כל אחד שקצת מתעסק בעניינים אלו יכול לתופסו ולהחזירו למוטב.

סיפר הרב נח וינברג זצ"ל ראש ישיבת אש התורה. בארצות הברית קיים ארגון "דיסקוורי" (תרגום-תגלית)- ארגון כדוגמת 'ערכים' בארץ שהוא עומד בראשו.

יום אחד ערכו דינר לארגון, ושם בנאומו, התפאר ושיבח את הארגון, שכוחו של הארגון אינו רק שהוא מחזיר בתשובה צעירים, אנשים בלתי יציבים, הם אפילו החזירו בתשובה יהודי בן שבעים וחמש, שהוא מקיים חיי תורה מושלמים, בגיל כזה בדרך כלל לא שייך להזיז אדם ממקומו, והם הצליחו.

קם אחד מבעלי הבתים ואמר זה הגדולה של 'דיסקורי'? אני אדם פשוט בלי שום ארגון, החזרתי בתשובה אשה בת תשעים ושלוש! היא לובשת כיסוי ראש, ומדליקה נרות שבת, אוכלת רק כשר, ועוד...

באמת תמוה איך עשית זאת? שאלו - סיפר היהודי: אני מנהל מושב זקנים יש בו ארבע מאות בני אדם, מקור פרנסה לא קטן, ביום מהימים הגיעו לביקורת ממשרד הבריאות, עברו על כל המקום, והיו שבעי רצון, אך לקראת סוף הביקור יצאה אליהם אשה מחדרה ואמרה, איך אתם מאשרים מקום כזה, שנותן לאנשים אוכל בתוך קופסאות מזון, ולא בצורה מסודרת?! תמהו המבקרים היתכן?

הסברתי להם שבמקום למעט חמשה בני אדם כולם גויים, וע"כ המקום מנהל מטבח טרף, אך לחמשה היהודים, מביא הוא במיוחד אוכל כשר, ממסעדה כשרה, ולכן הם מקבלים זאת בתוך קופסאות.

אנשי המשרד לא הבינו את העניין - הרי אשה זו רוצה לאכול עם כולם, איך הינך כופה עליה לאכול בדרך שאינה מסכימה? ענית להם שיש בעם ישראל עניין של 'ערבות' וניסתי להסביר להם שכשעושים חור בספינה אפילו שזה בחדרו הפרטי, הספינה כולה טובעת. כך עם ישראל חיים בספינה אחת... אך גוי מגושם שיהיה מתורבת ככל שיהיה, אינו מבין נושא זה.

למעשה הם נתנו לו הוראה חד משמעית, או לתת לגברת לאכול כמו כולם, או להכשיר את כל המטבח!

ישבתי ועשיתי חשבון שלתת אוכל כשר לכל יושבי המקום, ישנו הפרש של למעלה ממאה אלף דולר לשנה, ועכשיו כולי מלא בשאלות עצמיות, מחד זה יותר מדאי הרבה כסף, מאידך איך הוא יכול להאכיל אשה יהודיה אוכל טרף?!

באותו רגע גמלה בליבי החלטה אני חייב למצוא מסילות בלבה של אותה אשה, ולהסביר לה את חמרת הדבר אולי תשוב בתשובה.

המשימה לא היתה קלה, בררתי אודותיה, ונוכחתי כי אשה זו חובבת מאד פרחים.

נגשתי למשתלה הראשונה, וקניתי לה זר פרחים ענקי ממדים, הבאתי אותם לחדרה, היא הפתעה מאוד מכך, נגעתי בנקדה הרגישה ביותר אצלה, זה עזר להפשיר את הקרח בינינו.

התחלתי לשוחח עמה על עברה, על בני משפחתה וכו' למחרת היתה לי כבר סיבה לבקור, הרי אני חייב לעקב אם הפרחים חיים עדין.

נקשתי בדלתה והתענינתי בשלום הפרחים, ישבתי שוב לשוחח עמה על דא ועל הא עד שהגעתי לנושא האמונה.

אט אט נתתי לה להבין שלא נותר לה כאן זמן רב, ולאחר המאה ועשרים יהיה עליה לעמוד למשפט בבית דין של מעלה, יש גן עדן ויש גהינם.

וכך יום אחר יום הייתי משוחח עמה על כל עניני היהדות.

ה' עזר, ולאחר שלושה שבועות, דברי מצאו מסלות בלבה, והיא קבלה על עצמה לשמור שבת, וכשרות, והבא להטהר מסיעים אותו, התחילה לכסות את ראשה, ולדקדק בעוד עיניים עד ששבה בתשובה שלמה.

סיפור זה סיפר הרב וינברג כמוסר השכל גדול, נתאר לעצמנו שהייתי מתקשר לאותו יהודי ואומר לו תשמע נמצאת אצלך במוסד גב' פלונית, בת תשעים ושלוש, צריך לראות איך להחזיר אותה בתשובה...

ברור שהייתי מקבל תשובה האם השתגעת? איך ניתן להזיז במלימטר אחד אשה בכזה גיל? אבל כשזה היה שוה לו מאה אלף דולר, הכל השתנה, פתאום כדאי לנסות ולעשות כל מאמץ כדי לנסות להחזירה בתשובה!

בימי בחרותו של רבי נח וינברג זצ"ל החליט לעלות לארץ ישראל כדי להכנס אצל החזון איש זיע"א ולהתייעץ עימו על

דרכו בחיים, באמתחתו של הבחור נח לא היה די כסף לטיסה, לכן עשה את דרכו באנייה.

במהלך ההפלגה התבשר כי החזון איש נפטר, ומשכך רצה לחזור חזרה לארצות הברית, אומנם בהשפעת אחיו רבי יעקב וינברג זצ"ל ראש ישיבת נר ישראל בבלוטימור נכנס ללמוד בישיבת מיר בירושלים. הוא היה הבחור הראשון שהגיע מחוץ לארץ ללמוד בישיבת מיר.

במחווה של רבי נח התגבשה החלטה לקרב יהודים לאביהם שבשמים, הוא לא הסתפק בבעל תשובה בודד פה ושם, הוא החליט להקים מפעל של בעלי תשובה, הוא יחזיר בתשובה כמה מאות חילוניים, והם ימשיכו במהפכה יקימו דור חדש שאף אותו דור חדש יקים דור חדש, עד שכלל ישראל כולו יחזור לכור מחצבתו.

באותם הימים, שנות התש"כ היה צריך לחפש בנרות בעל תשובה בודד, והוא בחזונו ראה כבר מאות אלפי בעלי תשובה.

הוא הקים את הישיבה הראשונה לבעלי תשובה בשנת 1973 בגבעת רוקח בבני ברק בשכנות לישיבת סלובודקה, ולימים עברה הישיבה לירושלים ליד הכותל המערבי.

היה זה בכוונה תחילה לבנות את הישיבה סמוך לכותל המערבי, שכן מגיעים לשם הרבה יהודים ובפרט צעירים שרחוקים מתורה ומצוות.

בכותל המערבי העמיד רבי נח באופן קבוע את רבי מאיר שוסטר זצ"ל וכל אימת שמגיע סטודנט תוהה, או כל יהודי רחוק אחד ומבקר בכותל בא עימו רבי מאיר שוסטר בדברים.

זה מתחיל משאלה תמימה כמו מה השעה באנגלית? ומשם ואילך נכנס עימו לשיחה, כשהוא מציע לו לעלות ולאכול ארוחת צהרים ולהשיב את נפשו במעט יהדות בישיבת אש התורה הסמוכה.

(רבי מאיר היה נקרא בפי אנשי ירושלים "השוודד מהכותל המערבי" והיתה דרכו לילך לכותל המערבי בכל יום מימות השנה בלי להחסיר שום יום. והנה לפני כשלושים שנה אירע

אסון בביתו של ר' מאיר, בתו שהיתה כבת 7 נהרגה בתאונת דרכים רח"ל, ותיכף ומיד הלך ר' מאיר לבית הרב אלישיב זצ"ל ושאלו, היות ודרכו ללכת כל יום לכותל המערבי להחזיר יהודים בתשובה, וכעת אם ישב שבעה הרי יימנע מלהציל הרבה יהודים, ואם כן אולי הוא צריך ללכת לכותל מדי יום אף בשבעת ימי האבלות.

השיב לו הרב אלישיב שאף שבסברא הוא צודק, מכל מקום אין עושים כן, ושישב שבעה כד"ן.

לפני שהלך ר' מאיר שאל אותו הרב אלישיב מה שמו וכתובתו, ואח"כ בהמשך השבעה הגיע הרב אלישיב בעצמו לנחם בביתו, אף שלא הכירו. ונימק ואמר: יהודי שבא לשאול כזו שאלה אני צריך ללכת לנחם אצלו)

מכאן ואילך היתה המלאכה מוטלת על רבי נח לנסות ולהשאירו בישיבת אש התורה, לכל הפחות לשבועיים ימים.

הזמן שעמד לרשותו של רבי נח עמד על רבע שעה, בזמן זה הוא אמור לנסות להצית בקרבו את אש האמונה, ולהציע לו ללמוד על יהדותו בישיבה.

כל סטודנט הוא עולם בפני עצמו, ולכל אחד צריך למצוא מסילה אחרת ללבבו, וכאן באה גאונותו העצומה של רבי נח.

הרב מנחם צבי גולדבאום מביא בספרו הגדולה והענוה סיפור ששמע מהרב נח ויינברג זצ"ל שאירע בו עצמו וכה סיפר:

פעם נכנס צעיר יהודי למשרדי שבישיבה, עוד טרם הספקתי לפתוח עמו בשיחה, הוא אמר לי: הרב אני אינני צריך ישיבה... מדוע לא? שאלתיו, כי יש לי קרבה מיוחדת עם הקדוש ברוך הוא.

יפה שאתה יודע או חושב, ששישיבה זהו מקום שבה מלמדים קירבה להקדוש ברוך הוא, אמרתי לו, אך מניין לך שדוקא אתה זכית לקירבה כה גדולה לריבונו של עולם, עד שאינך זקוק לישיבה?

כי הקדוש ברוך הוא עושה לי ניסים, השיבני. ספר בבקשה אמרתי לו, והוא סיפר:

פעם אחת רכבתי על אופניים בכביש הררי, מטפס לאיטי את העליה התלולה, כאשר לימיני פעורה תהום עמוקה.

לפתע פתאום, אל מול פני, סטה רכב מנתיבו ישר לכיווני, והייתה לי רק אפשרות אחת כדי להימנע מהתנגשות חזיתית עם הרכב, פניה חדה ימינה אל פי תהום, כך עשיתי, נפלתי נפילה ישירה כעשרים מטר ישר אל בין הסלעים.

לאחר התאוששות קלה מהלם הנפילה, קמתי נערתתי את האבק מעל בגדי ובדקתי את עצמי, למרבה הנס לא סבלתי ולו מסריטה קלה, היה זה כאילו האלוקים ריפד בכר וכסת את פני הסלע, ותפס אותי כמו ידיו, הוא הציל אותי ממוות בטוח, נו עודדתי אותו להמשיך.

הרי זה אות משמים סיכם את דבריו, שאלוקים ממש קרוב אלי. אם כן אפוא אינני צריך ישיבה...

שאלה לי אליך ידיו, השבתי לו, האם אפשר לשאול? שאל. ובכן אם כדברך שאלוקים כה קרוב אליך וכה אוהב אותך, אם כן הסבר נא לי מדוע אלוקים תפס אותך כמו כדור והשליך אותך עשרים מטר ושוב תפס אותך בין הסלעים והציל אותך ממוות בטוח? מדוע לא השאיר אותך למעלה על הכביש. האם אין זה שיש לאלוקים איזה מסר אליך? כן השיב, אבל מהו המסר?

המסר חד וברור השבתי, האלוקים אומר לך, הנך זקוק לישיבה, תמצא לעצמך ישיבה ותתחיל ללמוד תורה, והנך בא ואומר, שאינך צריך ישיבה!!?

הסטודנט שוכנע, ואכן נשאר ללמוד בישיבה. (הגדולה והענווה פרשת בלק)

פעם העלו לישיבה בחור יהודי שניצוד ברשת המיסיון יחד עם המיסיונר הנוצרי, לרשותו של רבי נח עמדו דקות מספר בלבד כדי לחלץ את הבחור מידי המיסיונר ולהשאירו בישיבה.

הביט רבי נח בפניו של המיסיונר ואמר לבחור היהודי, המיסיונר הזה הוא משוגע, למה אתה אומר כך עליו? הוא לימד אותי דברים חכמים מאוד, נחלץ הבחור להגנת המיסיונר.

פנה רבי נח למיסיונר ושאל: אתה מקיים את כל חוקי הנצרות? כן - ענה המיסיונר.

שמעתי שאחד מיסודות הנצרות הוא, שאם מישהו סוטר לך בלחי האחת, הושט לו את הלחי השניה, וכל מה שמבקשים ממך אתה צריך לתת, האם אתה מקיים את החוק הזה?

לא היה נעים למיסיונר להודות שאף נוצרי בעולם כולו מיום יסוד הנצרות לא התייחס לדברים הללו, למרות שהם כתובים בספריהם כיסודות הנצרות.

והוא טען בלהט שהוא מקיים את החוק הזה ככל חוקי הנצרות, תן לי בבקשה את המעיל שלך ביקש ר' נח, הוריד המיסיונר את המעיל והעניקו לר' נח.

עכשיו את הארנק בבקשה ביקש ר' נח, עכשיו את התיק שלך תן לי בבקשה, את המכונת שלך, ואת הדירה שלך, ביקש ר' נח דבר אחר דבר והמיסיונר שלא היה נעים לו להיתפס כמי שעובר על חוק מפורש בנצרות שהוא מטיף לה בפני החניך שלו, נתן לרבי נח את הכל.

לאחר שרוקן ר' נח את המיסיונר לגמרי, כשבקושי השאיר את כותנתו לגופו, הסתובב רבי נח לעבר הבחור היהודי ושאל אותו, עכשיו תגיד לי הוא לא משוגע!?

הבחור חיך, הבין ונשאר ללמוד בישיבה, למחרת הופיע המיסיונר בליווי המשטרה וביקש בחזרה את הכל.

אחד מסוגי הדו שיח שהתנהלו לרוב בין סטודנטים שהובאו מהכותל המערבי בחדרו של רבי נח באש התורה, היו בנויים כך.

מה אתה מעדיף להיות עשיר או שמח? שאל רבי נח. שמח. היו כאלו שענו שניהם, להם היה רבי נח אומר, לא הצעתי לך את שניהם.

יפה מאוד, יש פה קורס איך להיות שמח ומאושר, אורך הקורס שבועיים היה רבי נח מציע.

אני מוכן אמר הסטודנט, אבל מועד הטיסה שלי הוא מחר. תבקש הארכה מסוכן הנסיעות הציע רבי נח. אבל בשבוע הבא מתחילים לימודי האוניברסיטה? אפשר לדחות את תחילת הלימודים בשבועיים אמר הרב וינברג.

אבל בשבוע הבא יש לסבתא שלי יום הולדת, היא לא תסלח לי אם לא אגיע למסיבה.

חבל ששכחתי לומר לך, אמר רבי נח, בסוף הקורס מקבלים כאן מילגה מיוחדת של עשרת אלפים דולר ממשלת ארה"ב...

אני כבר נרשם לקורס אמר הסטודנט.

רגע אבל מה עם מועד הטיסה? אדבר עם סוכן הנסיעות.

ומה עם האוניברסיטה? אשלח מכתב על איחור תחילת הלימודים.

ומה עם היום הולדת של הסבתא? זה בסדר אתקשר אליה מכאן ואשלח לה את איחולי.

אני לא מבין תמה רבי נח, מקודם שאלתי אותך מה אתה מעדיף עשירות או שמחה אמרת לי שמחה, הצעתי לך קורס לשמחה, ואז היו לך בעיות עם מועד הטיסה, עם האוניברסיטה, ועם יום ההולדת של הסבתא.

רק אמרתי לך שיש כאן עשרת אלפים דולר, ומיד הסכמת להשאר, למרות כל הבעיות, עשרת אלפים דולר זה לא עשירות, ובתחילת דבריך אמרת שאתה מעדיף את השמחה! מה קורה כאן?

הסטודנט עצמו היה נותר בדרך כלל מבולבל לגמרי. הוא בעצמו לא ידע מה הוא מעדיף.

ואז היה רבי נח מסביר לו. האדם מורכב מגוף ונשמה, הגוף רוצה הנאות ממשיות ופיזיות, ואילו הנשמה רוצה רוחניות, קשר עם הבורא עולם ושמחה.

כששאלתי אותך מה אתה מעדיף עשירות או שמחה? אמרה הנשמה שמחה, ואילו הגוף ישב בצד ולא התערב. אולם בו ברגע שהצעתי לך להשאר כאן שבועיים, החל הגוף להתעורר, על מה שגוזלים ממנו את הנאותיו, ואז התחילו התירוצים, מועד טיסה, והיום הולדת של הסבתא, כשהצעתי לגוף עשרת אלפים דולר, הוא הסכים מיד.

עכשיו מה שנשאר לך זה להגדיר את עצמך, עם מה אתה מזדהה עם הגוף או עם הנשמה? האם אתה מגדיר את עצמך כבהמה שיש לה רק גוף, או כאדם שיש לו נשמה?

בדרך כלל היתה התשובה כאדם עם נשמה.

אם כך עליך ללמוד קצת על צרכי הנשמה שלך, מה היא רוצה, וממה היא נהנית, תישאר כאן בישיבה ותלמד על הנשמה שלך.

בימי חוליו האחרון, ביקשו תלמידיו ובני משפחתו לעורר עליו רחמי שמים ופרסמו בדרכים שונות, בקשה מכל מי שהושפע ממנו או מתלמידיו (דור ראשון בלבד) ישלח את שמו וכתבתו.

ואכן למעלה ממאה אלף יהודים שלחו את שמם וכתובתם כמי שהושפעו ממנו ישירות, הרשימה הזאת היא חלקית בלבד שכן לא הצליחו להגיע לכל המוני תלמידיו.

מסופר על רבי נח וינברג זצ"ל שפעם נסע באוטובוס בנסיעה בין עירונית, וישב לידו בחור שבמקום לפתוח ספר וללמוד התעסק בדברים בטלים.

פתח רבי נח את חלון האוטובוס וזרק מטבע של חמישה שקלים מהחלון, הבחור הרגיש בכך ושתק.

כעבור כמה רגעים לקח עוד חמישה שקלים ושוב זרק מהחלון, שאלו הבחור איך הרב מסוגל לזרוק חמישה שקלים מהחלון?

השיב לו רבי נח לזרוק חמישה שקלים מהחלון כואב לך שאני משחית את חמישה שקלים, אך לבזבז את הזמן ולהתעסק בדברים בטלים בזמן שאפשר לך לשבת וללמוד זה דבר הרבה יותר חמור מאשר לזרוק חמישה שקלים מהחלון, כי המאבד את זמנו הרי הוא בכלל כי דבר ה' בזה...

סיפר הרב פינקוס זצ"ל פעם הגיעה מכונית מכבי-אש לשכונה שלנו בארה"ב, והעמידו סולם גבוה עד לקומה השלישית של איזה בנין.

בתור ילד עמדתי שם והסתכלתי על המחזה בענין רב, ולפתע עבר שם דודי ר' נח וינברג זצ"ל בראותו אותי עומד ומתבונן פנה אלי בפליאה גדולה ואמר 'שימיש'... אומרים עליך שאתה מתמיד מה מעשיך כאן!'

אביו של רבי נח וינברג ראש ישיבת אש התורה, שמו היה רבי יצחק מתתיהו וינברג, היה נו"נ של הרבי הראשון מסלונים בעל "יסוד העבודה" ומחשובי החסידים בטבריה.

מסופר שבבעלות המשפחה היה טחנת קמח בישוב צמח שעל יד טבריה, וזרם הנהר היה מניע את הגלגלים שהניעו את אבני הריחיים.

שלטים בכמה שפות ניתלו באיזור, שלא יתקרבו לשם הדייגים, כי זה מקום סכנה, והנה יום אחד ערבייה אחת התקרבה לשם לדוג דגים למרות שלטי האזהרה, ולא בכדי. מחמת שהרוח היתה מפזרת את גרגירי החיטה ואת הקמח על המים, היו מתקבצים לשם להקות של דגים, שמצאו שם את מזונם, והיו דגים שמנים ומיוחדים.

ואותה ערבייה לא שמה לב שהיא התקרבה יותר מדי קרוב לאחד מגלגלי הטחנה, ועד מהרה נתפסו שערותיה בגלגל ונחבטה למות.

הימים היו ימי שלטון התורכים, ועד מהרה נפוצה השמוע בקרב הערבים תושבי האיזור, כי ידו של רבי מתתיהו במעל והוא שרצח אותה.

הוא חושש מאיומי קרובי משפחתה לנקום את דמה, ובאישון לילה נמלט בגפו למצרים להציל את חייו. אח"כ הפליג בהוראת הרבי מסלונים לאמריקה.

אשתו מרת הילדה וילדיו נשארו בטבריה בתקוה שיחזור במהרה עד יעבור זעם. בסוף השלימו עם המציאות שאין באפשרותו לחזור לארץ, ולאחר כשש שנים התאחדה כל המשפחה באמריקה. כך שיצא שבתו חוה (אמו של הרב פינקוס זצ"ל) היתה אז בת חצי שנה כשאביה נס על נפשו, ולא ראתה אותו עד שהיתה בגיל 7 שנים.

רבי מתתיהו וינברג נפטר ביום י"ג תמוז תש"ה בחו"ל כשהוא בגיל 60 והובא לקבורה בהר הזיתים. הרב נח וינברג זצ"ל ראש ישיבת אש התורה, נפטר יא שבט תשס"ט. ת.נ.צ.ב.ה.

מעלת לימוד התורה ביחס לשאר המצוות

אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"א ה"א): על המשנה "ותלמוד תורה כנגד כולם" כל מצוותיה של תורה, אינן שוות לדבר אחד של תורה. ובאר הגר"א דהיינו למילה אחת של תורה. דהיינו שכל המצוות ביחד לא שוות ללימוד התורה.

וכך כתב הרמב"ם (הלכות תלמוד תורה פרק ג הלכה ג). אין לך מצוה בכל המצוות כולן, שהיא שקולה כנגד תלמוד תורה, אלא תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות כולן.

מעלת לימוד התורה בשבת

כתב המקובל החסיד הרב רחמים שרים זצ"ל תלמידו של גאון המקובלים בירושלים הרב שאול חיים דוויק הכהן זיע"א בספרו שערי דרך החיים (ח"ג סימן קצה) וז"ל ושמענו מפי הרב יוסף חיים (הבן איש חי) שהלומד בשבת עולה י"ז אלף פעמים על החול מפי מגידי אמת עכ"ד.

וכתב בספר שיבת ציון (ח"ב רלג, להרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א): א"ל מו"א המקובל רבי סלמן מוצפי זצ"ל שצריך לומר י"ז אלף רבוא כי כך שמע מפי חכמי הקבלה שבירושלים (וזאת עפ"י הכתוב בספר עץ חיים למהרח"ו ובתקוני הזהר ועוד)

ואם כן 17 אלף ריבוא הוא מאה שבעים מליון. לפי זה לימוד תורה של שעה אחת בשבת, שווה כמאה שבעים מליון שעות של חול".

ומה שכתב הבן איש חי (שנה ב בהקדמה לפרשת שמות) ששעה אחת בשבת שווה כאלף שעות בחול, אמר לו אביו זצ"ל שהוא לאו דוקא ובדרך הפלגה כתב כן, (כמו שאומרים 'חמץ אפילו באלף לא בטל', ובאמת שגם ביותר מאלף, אינו בטל.)

חוברת זו שהנגד אוהז בידך, נקראת בשקיקה על ידי כל שכבות הציבור, ורבים מוסרים מהם דרשות לציבור. ויש ביקוש להגדיל את התפוצה, כי אין הקומץ משיביע את הארי.

בסכום של 100 ₪ ניתן להדפיס כ-40 חוברות והנגד שותף בזיכוי הרבים. של מאות שעות של לימוד תורה בשבת קודש, והכל יהיה נזקף לזכותך.

להקדשת חוברות

עם הנצחה לעילוי נשמת או לברכה

במחיר עלות ניתן להתקשר 054-8428679